

Paavolaisii tuva tarinoita

Nämä tarinat pohjautuvat lähinnä sellaisiin muistikuviiin joita kotitalossani Uudenkirjon Vohnalan kylässä "Paavolaisii tuvas" kerrottiin. Lisäksi tarinakokoelmaan sisältyy myös Vohnalan kylän entisten asukkaiden myöhempiä kertomuksia.

Aivan maantien varrella sijainneessa kotitalossani oli suuri tupa, johon naapureiden oli tapana tulla iltaisin tarinoimaan.

Tarinoiden tapahtumat keskittyvät lähinnä Vohnalan, Vitikkalan ja Puumalan kyliin tai näiden lähialueille.

Kaikille tapahtumille ja niissä esiintyville henkilöille on jonkinasteinen todellisuuspohja.

Kannaksen asukkaiden tapoihin kuului antaa melkein kaikille henkilöille liikanimi tai nimetä heidät esi-isiensä etunimien mukaan.

Naiset nimitettiin heidän isiensä tai aviopuolisonsa etunimen mukaan.

Sukunimien käyttö oli arkielämässä melko harvinaista.

Tällaisia lähiasukkaiden henkilö- tai liikanimiä olivat mm.

Oska-Muoso

Pien-Ulla

Sepä-Kusti

Hannu-Juoseppi

Miina-Matti

Taaperi-Salu

Heiki-Anti-Kalle-Kauko

Yleensä nimet olivat väännetty paikalliseen muotoon.

Nimen käyttömuoto riippui monesti senhetkisestä sosiaalisesta tilanteesta.

Esimerkiksi Vohnalassa asunutta iäkästä naishenkilöä Helenaa voitiin kutsua tilanteesta riippuen eri nimillä:

Helena-----henkilökohtainen tilanne

Heiki-Helena-----silloin kun hän ei ollut läsnä

Heiki-Hessu----- vähättelevä muoto

Pyty-Heiki-Helena-----halventava muoto

Lähiseudun tunnettuja liikanimiä olivat mm.

Täätä-Konsta

Esi-Ville

Kylmäturki-Risto

Tupapuu-Jussi

Väy-Juhana

Kylä-Ukko

Vierailut ja ihmisten kanssakäyminen oli erittäin vilkasta. Kylässä käytiin ahkeraan.

Kaikki vierailut eivät kuitenkaan aina olleet yhtä mieluisia, tai sitten sattui epämieluisia kommelluksia.

Seuraavassa muutama tarina.

+

Mökin akka näki ikkunastaan että heille on tulossa vieraita. Harmistuneena hän alkoi jonuamaan ukolleen: "Hittooko hyö tänne kaalaat, mil mie nyt heijät syötän". Ikkuna sattui olemaan auki ja vieraat kuulomatkan päässä.

+

Vanhempi pariskunta oli ollut kyläilemässä naapuripitäjässä. Kotiin tullessaan ukko tuli hieman edellä.

Kotiväen kysellessä kuulumisia ukko sanoi: "Kyl nuo ylämaa ukot ja akat näyttiit aika räpysköilt". Akka tuli hetken perästä sisään ja lausui heti ovesta tullessaan: "Kyl nuo ylämaa ukot ja akat näyttiit aika räpysköilt.

+

Paikkakunnalla asui sellainen naisihminen joka oli tehnyt useita yksinäisiä lapsia. Seurakunnan pappi tuli häntä siitä nuhtelemaan. Nähtyään papin tulevan, hän työnsi päänsä leivinuuniin eikä vetänyt sitä sieltä pois vaikka pappi olisi hänelle mitä tahansa sanonut vaan pyllisti papille.

+

Tapaninpäivänä oli tapana lähteä Tahvon päivän ajelulle. Tullessaan johonkin taloon kysyttiin aina ensiksi "onk Tahvana koton"?. Talon väki oli velvollinen antamaan jotain ruokaa tai juomaa (miesväelle ennen kaikkea juomaa). Paikkakunnalla oli majoitettuna venäläistä sotaväkeä, joiden luokse ajelijat myös poikkesivat. Tullessaan sinne he tavan mukaan kysyivät: "onk Tahvana koton"?. Tapaa tuntematta venäläiset sanoivat ettei heillä ole ketään sen nimistä. Ajajat selittivät heille että eivät he sitä kysyneetkään vaan lause tarkoitti että he haluavat viinaa.

+

Tuvan ovesta astui sisään tuntematon vieras mies. Jostain syystä tuvassa ollut asukas oletti että vieras oli venäläinen. Ennen kuin mies ehti sanoa mitään, asukas alkoi huonolla venäjän kielellä tivata mieheltä että mitä hän täältä etsii ja mitä hän oikein aikoo. Mies oli hyvin hämmentynyt ja sanoi selvällä suomen kielellä ettei hän ymmärrä sanaakaan venäjää. Hän oli menossa vierailulle tuttaviansa luokse ja poikkesi taloon kysyäkseen tietä.

+

Vanha mummo kutsui naapurin tyttöjä kahville. Yrittäessään kaataa pannusta kahvia "töröstä" ei tullut mitään ulos koska se oli täynnä poroja. Mummo ratkaisi pulman puhaltamalla pannun nokkaan, sitten hän otti sokeripalan , puraisi sen kahtia ja pani toisen puolen takaisin sokerikkoon. Kahvi ei tuntunut maistuvan tytöille kovin hyvin.

+

Maatalous oli usein keskustelun ja tarinoinnin aiheena. Vitikkalaan tuli maatalousneuvoja esitelmöimään uusista viljelymenetelmistä. Tilaisuuden jälkeen paikkakunnan isännät puhuivat keskenään: "Tää nyt Suomepuole mies ei tiiä mittää koha hää humputtelloo".

+

Vitikkalainen mies kertoi naapuristaan: "Hää on nii nuuka et hää oikei haisoo nuukalt".

+

Paikallisen maanviljelijän, Hannu-Juosepin, pellossa oli iso kivi joka haittasi peltotöitä. Koska kivi oli niin suuri ettei sitä voinut siirtää pois, niin Juoseppi päätti upottaa kiven näkymättömiin. Hän kaivoi ison kuopan kiven viereen ja aikoi muljauttaa sen sinne. Juoseppi oli vielä kuopassa kun kivi lähtikin yllättäen liikkeelle ja hän jäi sen alle. Juoseppi kertoi myöhemmin että hän aikoi huutaa apua mutta muisti sitten että hän on IKL:läinen ja ne eivät pyydä apua keneltäkään joten hän kaivautui omin avuin maan pinnalle.

+

Kalastus oli erittäin tärkeä puheenaihe joten siitä riitti monia tarinoita. Merestä saatiin monenlaista saalista kuten hailia, kurvia ja reskaa. Joskus nuottaan tuli hujokoita ja merhärkiä.

+

Mies oli pyytänyt joesta silmuja (nahkiaisia) . Kuljettaessaan niitä kotiinsa jotkin niistä olivat pudonneet

maantielle. Hänen jälkeensä tietä kulkenut mies kertoi naapureilleen että tiellä oli luikerrellut monta käärmettä jotka hän oli nuijinnut hengiltä.

+

Pikkutyttö juoksi innoissaan naapuriin: "Meijä isä on sit nii hyvä kalastammaa, häne verkot on iha täys kilkilöi".

+

Paikkakunnalla oli maanviljelyksen ja kalastuksen ohella myös muita ammatinharjoittajia kuten seppä, suutareita ja jopa autoilijoita.

+

Vähän viinaan menevän Sepä-Kustin nähtiin kulkevan kylän kujasilla omituisesti potkien. Kyläläisten kysellessä myöhemmin syytä tähän Kusti kertoi että hänen eteensä ilmestyi valtavan suuri lintu jota hän potki edellään. Hän oli potkinut sen pajan vajan ovesta sisään ja pannut oven ramppiin. Mennessään myöhemmin vajaan katsomaan sieltä ei löytynyt mitään lintua.

+

Ryhmä miehiä oli koolla Vitikkalassa. Puhe sattui kääntymään suutareihin. Eräs joukosta arvosteli: "Nää nyt sellaset paskat suutarit ko Sakkola-Mikko ja Kää..." . Lause loppui kesken kun hän huomasi että suutari Kääriäinen seiso vieressä.

+

Auto oli juuttunut Vohnalan hiekkamäkeen. Autoilijan nähtiin potkivan renkaita ja menoavan: "Kyl sie uot oikee suur risti täs maailmaas nii paljo siust on olt harmii".

+

Paikkakunnan liike-elämä oli melko vilkasta ja värikästä.

Kylässä kierteli vieras mies kaupittelemassa kahvipuun siemeniä. Hän kertoi että kun tällaisen pavun laittaa pottiin niin siitä kasvaa suuri kahvipuu ja se tekee niin paljon papuja ettei tarvitse enää mennä kaupasta ostamaan. Hintakaan ei ollut kovin korkea. Väki kyllä epäili että pavut oli ostettu paikallisesta Taaperin kaupasta.

+

Taaperin kaupasta sai ostaa melkein kaikkia tarvittavaa kuten pitskoja, kirassia, vanuntaa, hersryynejä, seksiä, seltiä ym.

+

Taaperin kauppaan tuli nuori tyttö ostoksille. Saatuaan tavarat hän loikkasi ovelle ja huikkasi "Äiti maksaa". Taaperi säntäsi tytön perään tielle ja otti tavarat takaisin.

+

Kun Inon patteria rakennettiin niin venäläiset ostivat ympäristön asukkailta kiviä. He antoivat jokaisesta tuodusta kuormasta maksun, mutta eivät kovin huolellisesti tarkastaneet lähteviä kuormia. Kerrottiin että eräät myivät saman kuorman kolmekin kertaa.

+

Vapaa-ajan harrastustoiminta oli vilkasta ja monipuolista. Varsinkin urheilu oli erittäin suosittua vaikka lajivalikoima poikkesi yleensä vallitsevista. Suosittu voimailulaji oli seuratalon kentällä makaavan 12 tuuman räjähtämättömän tykin ammuksen nosto pystyyn. Tämän lajin harrastus loppui kun sotilaat veivät ammuksen Inoon ja räjäyttivät sen siellä.

+

Toinen suosittu urheilulaji oli kivien heittäminen mereen. Se oli halpa harrastus eikä kivien loppumisesta ollut pelkoa.

+

Myös hiihtoa harrastettiin. Suojeluskunnan hiihtokilpailussa toisen perässä lähtenyt kilpailija alkoi huutaa kovalla äänellä: "Pysähdy, pysähdy, uottele minnuu, uottele minnuu". Edellä hiihtänyt oletti että huutajalla oli jokin todellinen hätä ja pysähtyi. Takaa tullut kilpailija porhalsi hänen ohitseen kovalla vauhdilla.

+

Hermannin luokse tuli naapuri joka alkoi opastamaan Hermannin poikia urheilussa. Hermann seurasi touhua huolestuneena ja sanoi naapurille: "Älä hyppyytä, älä hyppyytä, hyö syövät muute kaik leivät".

+

Myös kortinpeluu oli suosittu harrastus. Kylän miehet pelasivat korttia Kangasmäen rinteessä. Eräs heistä, joka oli voittanut sievoisen summan, puhkui innoissaan hikisenä ja naama punaisena. Pelin edetessä hän kuitenkin menetti kaikki rahansa. Tällöin hän tuli erittäin viluiseksi ja väitti jopa jäätyvänsä. Pelurien mielestä tämän katsottiin todistavan että raha se on joka lämmittää. Suosittua oli myös riipetin (rannalle ajelehtinut tavara) keruu. Oskari-Muosa oli löytänyt rannalta riipettä, ison pölkyn, jota hän alkoi pilkkoa polttopuiksi. Pölkky tuntui olevan erityisen sitkeä eikä kirves upponnut siihen. Muosa hoki hakatessaan: "Kova on oksa, oksa on kova, kova on oksa-raaspiikki perkele". Kirves oli osunut teräspiikkiin.

+

Myös metsästystä harrastettiin. Paikkakunnalla oli nähty susi jota paikalliset metsästäjät lähtivät innolla jäljittämään. Otus saatiin viikon kuluttua hengiltä. Ihmetystä herätti se että sillä oli kaulapanta.

+

Osallistuttiin myös hengelliseen elämään. Uudenkirkon papilla oli nähtävästi jotain kaunaa erään kulmakunnan asukkaita kohtaan koska hän sananjulistuksessaan raamattua mukaellen lausui: "Voi teitä te Mäkienmäkiläiset te varkaat ja väärintekijät". Tiedossa ei ole olivatko Mäkienmäkiläiset kuulemassa.

+

Rippikoulupojat olivat pelanneet korttia kirkonmäellä. Kun pappi sai tietää siitä hän erotti pelurit koulusta. Eräs erotettu poika, joka ei itse osallistunut peliin, puolustautui sanomalla että hän oli vain kiho, sivustaseuraaja. Kuullessaan tuon pappi sanoi että vai sinä olit oikea kiihottaja. Poika joutui lähtemään.

+

Kirkossa veisattiin parhaillaan virttä kun äitinsä seurassa olleelle pikkupojalle tuli pissahätä. Äiti ei kuitenkaan malttanut lopettaa virrenveisuuta vaan veisasi pojalle säestyksen mukaan: "Anna sie tulla ne

vees, sinne pöksyhees".

+

Myös terveydestä kannettiin huolta. Ville-Hermanni ajoi nelistäen kylän kujasilla. Vastaan tullut naapuri huusi: "Mihi siul nii kiire"?

Hermanni huusi vastaan: "Mie mää lääkärii ko miul o hammas kippee ja mie pani iilimao miu ikenehhee ja se luikaht miu kulkkuu ja se voip vaik miut tappaa".

+

Paikkakuntalaisen miehen silmä oli tullut kipeäksi. Hän oli lähtenyt Tämän takia Viipuriin silmälääkäriin. Takaisin palattuaan häneltä kysyttiin mitä sille silmälle tehtiin. Mies kertoi, että hän oli tavannut Viipurissa miehen jolle hän oli kertonut aikeestaan käydä silmälääkäriissä. Mies oli sanonut hänelle: "Älä hyvä mies mää sinne. Meipuole mies män silmälääkärii ja hyö kaivoit silmämuna pois pääst". "Ni mie en mänt koko lääkärii".

+

Kylällä kerrottiin että eräs piikatyttö oli pannut jalan niskan taakse eikä saanut sieltä pois ilman talkooväen apua.

+

Paikkakunnalla vaelteli usein monenkirjavia kulkijoita. Kerran vieraspaikkakuntalainen mies kyseli Vitikkalan tienristeyksessä tietä Mesterjärvelle. Paikalle osunut Hannu-Juoseppi neuvoi häntä: "Tuota tietä ko kulet nii pitkäle et sinnuu lyövät seipähäl päähä ni sillo sie tiijät et sie uot Mesterjärvel".

+

Henkivakuutusmies yöpyi Paavolaisii talossa. Kun väki meni aamulla tupaan niin miestä ei näkynyt missään. Sen sijaan he näkivät puujalan seinustalla. Kukaan ei ollut illalla huomannut että miehellä olisi ollut puujalka. Asia selvisi kun mies löytyi ulkoa. Hän oli mennyt yöllä tarpeilleen eikä takaisin tullessaan saanut ulko-oven lukkoa auki.

+

Humppa-Sakari kulki kylillä kesät talvet kelkka mukanaan. Koska kesällä sitä oli vaikea vetää hän kantoi sitä selässään. Kysyttäessä miksi hän kantaa sitä kesällä mukanaan Sakari vastasi: "Ei sitä kukkaa tiä millo se lumipyry yllättää".

+

Mustalais-Roope tuli perheensä kanssa Paavolaisii tupaan. Eräs Roopen pojista kiukutteli isälleen jolloin tämä karjui kovalla äänellä: "Mie paa siut maailmalle jos et uo ihmisiks".

+

Mies juoksi hätäntyneenä naapuriin ja kertoi että pitkä köysi juoksi hänen piha-aitaansa myöten. Naapurit lähtivät ihmeissään katsomaan ja huomasivat että köysi todella kulki aitoja pitkin mutta sen toinen pää oli kiinni venäläisessä ilmapallossa. Köysi onnistuttiin myöhemmin sitomaan puuhun ja ilmapalo saatiin alas.

+

Heiki-Helena tuli naapuriin kovasti säikähtäneenä. Hän oli nähnyt tiellä kauniin vyön mutta juuri kun oli nostamassa sitä se lähtikin luikertelemaan. Myöhemmin selvisi että poikaviikarit olivat kiinnittäneet vyöhön

ohuen rihman ja vetivät sen pensaikkoon.

+

Rikostarinoita

Ville-Hermanni oli saunomassa kun sinne tuli naamioitu rosmo, joka sieppasi Hermannin puseron ja siinä olleen lompakon. Hermanni säntäsi ilkosillaan rosmon perään. Rosmo kääntyi tieltä metsään mutta välissä oli piikkilanka-aita joka hidasti pakoa niin että Hermanni sai nykäistyä puseronsa ja siinä olleen lompakon takaisin.

+

Uusikirkkolainen varasti lehmän Kuolemajärveltä. Sitä pois kuljettaessaan hän oli pannut saappaat väärinpäin lehmän jalkoihin. Tästä syystä Kuolemajärveläiset saivat aiheen nimittää Uusikirkkolaisia lehmänkengittäjiksi.

+

Ville-Hermannin taloon oli majoittunut joukko sotilaita. He maanittelivat Hermannin antamaan heille viljaa josta sitten keittivät pontikkaa. Touhu tuli kuitenkin poliisin tietoon. Hermannista tehtiin koko jutun pääkonna ja hänet tyrkättiin Viipurin lääninvankilaan.

+

Ruklovan kanalasta varastettiin kanoja, jotka varas yritti myydä Viipurin torilla mutta joutui kiinni. Uutinen tästä julkaistiin näyttävästi sanomalehti Karjalassa.

+

Pirtutrokareilla oli kieltolain aikaan runsaasti rahaa. Tunnettu trokari kysyi Viipurin asemalla milloin juna lähtee Terijoelle. Hänelle kerrottiin sen lähtevän vasta tuntien kuluttua. Trokarin päivitellessä hänelle sanottiin että ainoa poikkeus normaalista aikataulusta on vain todella suurille herroille järjestetty yksityisjuna. Trokari sanoi että järjestäkää sitten yksityisjuna minä maksan. Trokari maksoi ja yksityisjuna järjestettiin. Tieto yksityisjunasta kulki Terijoelle, jossa arveltiin että junassa saapuu jokin erittäin korkea virkamies tai ministeri.

Asemalle haalittiin kiireesti vastaanottajat. Hämmästys oli melkoinen kun junasta astui ainoana matkustajana tunnettu pirtutrokari Paavo. Tästä aiheesta sepitettiin myöhemmin balladi.

+

Venäjän vallan aikana , ennen ensimmäistä maailmansotaa, Paavolaisii talossa oli hyryrläisenä hieno venäläinen rouva. Hänen luonaan kävi usein venäläisiä vieraita. Ulla-emännän kysellessä miten hänen luonaan vierailee kaksi herraa, rouva vastasi että, se ensimmäinen tuo leivän ja se toinen tuo karamellit.

+

Venäjältä palaavat miehet ostivat venäjän puolelta kannullisen jamakkaa. Kun he olivat lähdössä niin talon emäntä juoksi perässä ja huusi: "Holodna jäi". Sitten hän työnsi kätensä kannuun ja veti esiin sammakon. Sen uskottiin pitävän jamakan kylmänä.

+

Itsenäisyyden alkutaipaleella kun venäläiset olivat lähteneet Inon patterilta niin sinne palkattiin paikkakunnan miehiä ammusvaraston vartijoiksi. kun venäläiset olivat lähteneet Inon patterilta niin sinne palkattiin paikkakunnan miehiä ammusvaraston vartijoiksi. Yksi vartiovuoro kesti keskeytymättä 12 tuntia.

Vartiomies kertoi että hän kuuli pilkkopimeässä käytävässä lähestyviä askeleita ja aivan kuin joku olisi lyönyt häntä niskaan. Ilmeisesti hän oli hieman torkahtanut. Kun hän kysyi vartijatoveriltaan oliko hänelle sattunut mitään vastaavaa tämä vastasi: "Voi veikkone, mie kuuli oikei lämähkykse".

+

Kansalaissodan loppuvaiheessa eräs Vitikkalainen punakaartilainen kysyi esimieheltään: "Kuka nyt mahtaa olla voito pääl?". Punapäällikkö kivahti: "Sotilaan ei tarvitse sellaista tietää, hänen pitää ainoastaan taistella". Tähän kaartilainen totesi: "Nii häne ei pie tietää mittää ei yhtää mittää koha vaa taisteloo".

Järvenkyläntie 7
21570 Sauvo puh. 02-4730542